

INVENTAIRE ARCHÉOLOGIQUE - FICHE NR. 152

Op 14 februari 1900 stelde Alfons Diegerick, in de rubriek "Handschriften - Staatsarchief te Gent - Fonds van de St-Pietersabdij, Supplement Nr. 102bis - XIVe eeuw (1399)", in de Franse taal een fiche op over

DE DODENROL

In de Middeleeuwen noemde men dodenrol (*rotulus*, *rollus*, *breve mortuorum*) wat wij vandaag een doodsbrief zouden noemen.

Wanneer een lid van een godsdienstige gemeenschap, vooral een waardigheidsbekleder of een markante persoonlijkheid, kwam te overlijden,

werd zijn naam - al of niet voorafgegaan van een inleiding - geschreven aan het hoofd van een perkamente rol en werd er een verzoek voor gebeden voor zijn zielerust aan toegevoegd.

Een monnik, drager van deze rol (*rotulifer*, *rotularius*, *brevetarius*), werd gestuurd van abdij naar abdij, van kerk naar kerk, om dit doodsnieuws aan te kondigen en de belofte te vragen voor gebeden. Iedere godsdienstige instelling die aldus bezocht werd, schreef op het document haar naam, datum van aankomst van de drager van de rol en de belofte gebeden te zullen doen voor de overledene of de overledenen.

Alhoewel deze rollen zeer talrijk moeten geweest zijn, zijn ze vandaag uiterst zeldzaam geworden. Hun bewaring was de uitzondering en men kent er slechts enkelen die in hun geheel bewaard werden.

Het Bisschoppelijk archief van Gent bezit er twee, zeer mooie, van de jaren 1406 en 1507. De prachtige *rotulus* waarvan wij hier een schets publiceren, stamt van de St-Pietersabdij te Gent en draagt de datum 16 mei 1399. De overledenen voor dewelke gebeden worden gevraagd zijn "Godefridus en Petrus, presbiteri en monachi", plus een zeker aantal "familiares" van de St-Pietersabdij, waar-

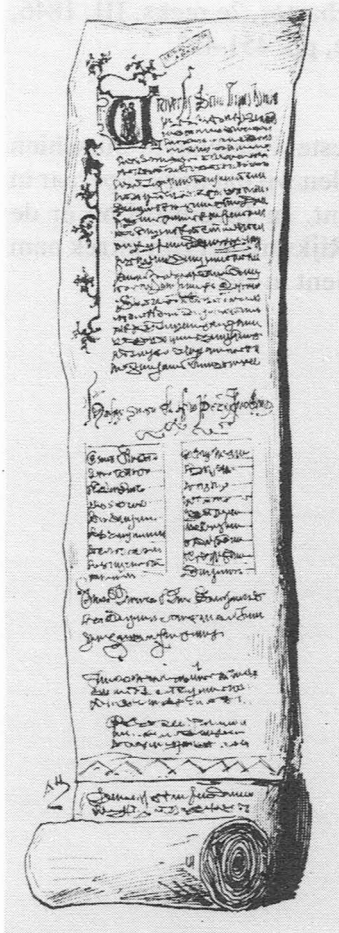

Foto Stadsarchief.

schijnlijk gestorven in de loop van het jaar.

De inleiding is fijn gecalligrafiëerd en verfraaid met versieringen aangebracht met de pen. De verluchte beginletter toont ons de Heilige Benedictus, stichter van de Orde tot dewelke de St-Pietersabdij behoort. Deze rol, die een lengte heeft van 19 meter 30 centimeter en een breedte van 23 centimeter, is samengesteld uit 29 stukken perkament die aaneen genaaid zijn. Zij is gedeeltelijk opistografisch, dat wil zeggen beschreven langs beide kanten en draagt de vermelding of "titulus" van 524 bezochte abdijen, kerken en godsdienstige instellingen in het bisdom van Doornik in Vlaanderen en van ongeveer 35 bisdommen in Frankrijk. De monnik die drager was van deze rol (Alexander dictus des Mareschachies) begon zijn tocht op 28 mei 1399 en beëindigde zijn lange reis slechts op 1 augustus 1400.

Cf. L. Delisle, *Des monuments paléographiques concernant l'usage de prier pour les morts*, (Bibliotheek van de Ecole des chartes, 2e reeks, III, 1846, p. 370. - E. Reusens, *Eléments de paléographie*, pp. 451-453.

Naschrift

Aangezien de naam Alfons Diegerick de meeste Gentenaars misschien minder vertrouwd in de oren zal liggen, vermelden wij dat deze Ieperaar in 1882 kwam werken op het Rijksarchief te Gent. In 1892 werd hij er de archivaris van. Het is onder zijn leiding dat het Rijksarchief zijn intrek nam in het Geeraard Duivelsteen. Hij overleed te Gent in 1911.
